

Väliskomisjon

2017/2283(INI)

23.7.2018

RAPORTI PROJEKT

ELi ja Ukraina assotsieerimislepingu rakendamise kohta
(2017/2283(INI))

Väliskomisjon

Raportöör: Michael Gahler

SISUKORD

	lk
SELETUSKIRI – FAKTIDE JA TÄHELEPANEKUTE KOKKUVÕTE	3
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK	4

SELETUSKIRI – FAKTIDE JA TÄHELEPANEKUTE KOKKUVÕTE

Neli aastat pärast seda, kui EL kirjutas alla kolmele assotsieerimislepingule, mis hõlmavad põhjalikku ja laiaulatuslikku vabakaubanduspiirkonda Moldova, Gruusia ja Ukrainaga, ning kaks aastat pärast nende lepingute täielikku jõustumist, on Euroopa Parlament otsustanud hinnata lepingute rakendamise taset kooskõlas oma kindla toetusega lähimatele idapartneritele ja nende suhete süvendamisele ELiga.

Lisaks korrapärasele ja sagedastele kohtumistele Ukraina ametiasutuste, opositsioonijuhtide ja kodanikuühiskonna esindajatega, käis väliskomisjon käesoleva raporti ettevalmistamise ajal 2018. aasta aprillis Ukrainas teabekogumissioonil ja tellis kolm eksperdiuuringut, mis on avaldatud viimase kuue kuu jooksul. Uuringud käsitlevad valimisreformi, assotsieerimislepingu rakendamist ja selle rakendamise institutsioonilist raamistikku.

Väliskomisjoni järeldused annavad Ukrainaga sõlmitud assotsieerimislepingu rakendamisest positiivse pildi hoolimata paljudest puudustest, millega Ukraina ametiasutused peavad tegelema.

Paljudes valdkondades, eelkõige kohtute, detsentraliseerimise, energeetika, tervishoiu, pensionite ja hariduse valdkonnas, on toimunud positiivsed muutused.

Käesolevas raportis väljendab väliskomisjon oma muret seoses

- 1) nõuetekohaselt toimiva korruptsiooni vastu võitlemise õigusraamistikuga, mis hõlmaks institutsioone, finantslääbipaistvust ja auditeerimist;
- 2) detsentraliseerimise reformi lõpule viimisega;
- 3) pingutuste vähesusega oligarhiseerimise vähendamisel ja privatiseerimisel.

Kutsudes Ukraina ametiasutusi üles tegelema nende assotsieerimislepingu ja teiste kahepoolsete kohustustega seotud probleemidega, rõhutatakse raportis samuti Euroopa Parlamendi seisukohta seoses käimasolevate reformidega:

- 1) üleskutse tühistada vabaihenduste aktivistide elektroonilise deklareerimise kohustus;
- 2) peaprokuröri täielik sõltumatus;
- 3) kõrgema korruptsioonivastase kohtu kiire ülesehitamine ja selle tegutsemiseks vajalike vahendite tagamine.

Raportis käsitletakse assotsieerimislepingu rakendamise institutsioonilist raamistikku nii Ukraina kui ka ELi poolel, keskendudes inimressurssidele ja eksperditeadmistele, et tagada asjakohaste õigusaktide täielik rakendamine ja jälgimine. Täpsemalt tehakse ettepanek suurendada Ukraina parlamendi – Ülemraada haldussuutlikust ning teha suuremaid jõupingutusi, et jälgida ja suunata assotsieerimislepingu rakendamist Ukraina ja Euroopa Liidu poolt.

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

ELi ja Ukraina assotsieerimislepingu rakendamise kohta (2017/2283(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artiklit 8 ja V jaotist, eelkõige artikleid 21, 22, 36 ja 37, ning Euroopa Liidu toimimise lepingu V osa,
- võttes arvesse assotsieerimislepingut ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vahel,
- võttes arvesse Euroopa Komisjoni ja Euroopa välisteenistuse talituste 14. novembri 2017. aasta ühist töödokumenti, mis käsitleb assotsieerimiskava rakendamise aruannet Ukraina kohta (SWD(2017)0376),
- võttes arvesse väliskomisjoni 4.–6. aprillil 2018. aastal aset leidnud Ukraina lähetuse tulemusi,
- võttes arvesse väliskomisjoni tellimusel koostatud eksperdiuuringuid, sealhulgas 26. juulil 2017 avaldatud uuringut Gruusia, Moldova ja Ukraina assotsieerimislepingute rakendamise institutsioonilise raamistiku väljatöötamise kohta, juunis 2018 avaldatud uuringut lepingute rakendamise institutsionaalse struktuuri kohta Gruusias, Moldovas ja Ukrainas ning juulis 2018 avaldatud võrdlevat uuringut institutsionaalse raamistiku arengu kohta assotsieerimislepingute rakendamiseks Gruusias, Moldovas ja Ukrainas,
- võttes arvesse kodukorra artiklit 52 ning esimeeste konverentsi 12. detsembri 2002. aasta otsuse (mis käsitleb algatusraportite koostamise loa andmise korda) artikli 1 lõike 1 punkti e ja 3. lisa,
- võttes arvesse väliskomisjoni raportit ja rahvusvahelise kaubanduse komisjoni arvamust (A8-0000/2018),

Reformi üldine keskkond – sõda ja julgeolekuohud

- A. arvestades, et Ukraina on teinud edusamme Euroopaga integreerumise suunas ning sel teel on olnud nii olulisi saavutusi kui ka raskeid ülesandeid; arvestades, et ajal, kui nn väarikuse revolutsiooni järgsete esimeste valimistega alanud perioodi lõpuni on jäänud üks aasta, võib täheldada, et valijate suurt toetust uuendustele ja reformidele varjutasid pettumus seoses raske isikliku majandusliku olukorraga ja korrupsioon riigiasutustes;
- B. arvestades, et Ukraina väärrib erilist tunnustust energia, tervishoiu, pensionite, hariduse ja detsentraliseerimise vallas tehtud reformide eest;
- C. arvestades, et taunides Venemaa jätkuvat agressiooni Ida-Ukrainas ja Krimmi ebaseaduslikku okupeerimist Venemaa poolt, tuleb tõdeda, et Ukrainal on sõjategevuse ja destabiliseerimiskatsete olukorras tegemist muutlike probleemidega;

Reformide rakendamise institutsiooniline raamistik

1. tõstab esile viis peamist valdkonda, millele Ukraina peab keskenduma, et tugevdada assotsieerumislepingu rakendamisprotsessi: kooskõlastamine, vastutus, prioriteetide seadmine, järelevalve ja kommunikatsioon; väljendab sellega seoses heameelt hiljuti vastu võetud valitsuse kommunikatsioonistrateegia üle;
2. juhib tähelepanu tungivale vajadusele tagada kõrgeimal poliitilisel tasemel Euroopa integratsiooniprotsessi põhjalikum poliitiline järelevalve, sünergia ja koordineerimine;
3. rõhutab, et reformide elluviimise edu sõltub poliitilise juhtkonna valmisolekust reformideks, poliitilise eliidi valmisolekust Euroopaga integreeruda ja seda tähtsustada ning ministeeriumite, rakendusametite ja sõltumatute reguleerivate asutuste suutlikkusest;
4. rõhutab, et kiiresti on vaja anda praktilist tehnilist, erialast ja rahalist abi Ülemraada suutlikkuse suurendamiseks;
5. juhib tähelepanu teatud ministeeriumites jätkuvalt eksisteerivale kapseldunud mõtteviisile, mis takistab Euroopa integratsiooni küsimustes ühtse seisukoha kujundamist;
6. väljendab muret seoses sellega, et valitsuse ja parlamendi vaheline suhtlus seoses assotsieerimislepingu/põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna rakendamisega ei ole reguleeritud spetsiaalse mehhanismi abil;
7. rõhutab, et reformi rakendamise tõhusus on otseselt seotud poliitika kujundamise ja seadusandluse esialgsete etappidega; märgib siiski, et poliitika kujundamise tsüklist on puudu olulised avaliku konsultatsiooni ja uuringute põhjal otsustamise vahendid;
8. soovib Ukrainal keskenduda kolmele peamisele reformikava prioriteedile: i) efektiivse korrupsiooni vastase õigusraamistiku loomine, mis hõlmab institutsioone, finantsläbipaistvust ja auditeerimist; ii) detsentraliseerimise reform; iii) oligarhiseerimise vähendamine ja privatiseerimine;

Poliitiline dialoog

9. väljendab heameelt Euroopa Liidu ja Ukraina mitmetasandilise väga intensiivse dialoogi üle, eelkõige Euroopa Parlamendi ja raada vahel, sealhulgas paljudes vastuolulistes küsimustes;

Õigusriik ja hea valitsemistava

10. rõhutab, et korrupsioonivastase võitluse peab muutma esmatähtsaks küsimuseks mitte ainult assotsieerimislepingu rakendamise eesmärgil, vaid ka selleks, et tuua Ukraina majandusse uusi investeeringuid ja elujõudu, mis on töökohtade ja leibkonna sissetuleku tekitamise eelduseks;
11. väljendab heameelt käimasoleva põhjaliku kohtureformi üle, kuid peab kahetsusväärseks, et Ukraina olemasolev kohtusüsteem on suures osas endiselt ebaefektiivne, korrumppeerunud ja poliitiliselt sõltuv;
12. väljendab heameelt riikliku korrupsioonivastase võitluse büroo senise töö üle, kuid

juhib tähelepanu peaprokuröri problemaatilisele sekkumisele; rõhutab spetsiaalse korrupsioonivastase prokuröri sõltumatuse olulisust;

13. tuletab meelde, et valitsus on võtnud kohustuse täiendavalt muuta põhiseadust vastavalt Veneetsia komisjoni soovitudele; nõuab uue valimisseadustiku ja erakondade rahastamist käsitlevate õigusaktide kiiret vastuvõtmist;
14. kordab oma üleskutset tühistada vabaihenduste aktivistide elektroonilise deklareerimise kohustus;
15. nõuab otsustavamaid jõupingutusi detsentraliseerimise reformi jätkamiseks ja territoriaalsete kogukondade ühendamise kiirendamiseks, pidades silmas eelseisvaid üldisi ja kohalikke valimisi;
16. on seisukohal, et uued omavalitsused peaksid olema finantsiliselt stabiilsed ja õiguslikult tugevad ning suuremad linnad peaksid samuti saama osaleda ühendamise protsessis; peab kahetsusväärseks, et varasem avatud ja võistluslik rajoonide ja oblastite haldusjuhtidest ja asetäitjatest ametnike ametisse valimise protsess kaotati ning volitused neid ametisse määrata ja sellest vabastada anti presidendile, kuna see kujutab endast tõsist ohtu poliitilise tsentraliseerimise ja detsentraliseerimise reformi senistele saavutustele tervikuna;

Inimõiguste ja põhivabaduste austamine

17. on jätkuvalt mures ajutiselt okupeeritud aladel üha suuremal hulgal ebaseaduslikult kinnipeetavate Ukraina kodanike pärast, kelle on vahistanud, süüdi mõistnud ja vangistanud Venemaa võimud;
18. nõuab kadunud inimeste õiguslikku seisundit käsitleva seaduseelnõu lõplikku vastuvõtmist;
19. nõuab Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi ratifitseerimist ja kõikide vajalike rakendusmeetmete lõpuleviimist;
20. nõuab naistevastase vägivalla kohta käiva Istanbuli konventsiooni ratifitseerimist;
21. väljendab heameelt Ukraina kavatsuse üle muuta haridusseadust vastavalt Veneetsia komisjoni soovitudele;

Kaubandus ja majanduskoostöö

22. väljendab heameelt Ukraina majandusliku stabiliseerimise ning põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna rakendamisel saavutatud edu üle; soovib komisjonil toetada Ukrainat valdkondade kindlaksmääramisel, mis saaksid majanduse mitmekesistamisele veelgi kaasa aidata, ning suurendada nende osatähtsust põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna rakendamises;
23. kutsub Ukrainat üles moodustama kiiremas korras sisenõuanderühma, et tagada lepingu rakendamise nõuetekohane järelevalve kodanikuühiskonna organisatsioonide poolt;
24. väljendab muret suure osa elanike üha suurema vaesumise pärast;

Energia ja muud koostöövaldkonnad

25. tunnustab Ukraina head koostööd energiasektoris ning eelkõige energiatõhususe valdkonnas tehtud edusamme; juhib tähelepanu reformide jätkamise vajadusele, eelkõige vajadusele viia lõpule gaasi- ja elektrituru reform, ning kaotada eksisteerivad monopolid, mis toob tööstusele ja tarbijatele kaasa pikaajalise majandusliku kasu;
26. väljendab heameelt Ukraina sõjaväe kaasajastamiseks tehtud suurte jõupingutuste üle, soovitades aga reformida kaitsetööstust;

Institutsioonilised sätted

27. nõuab nii Ukraina kui ELi poolt reformide rakendamise tõhusamat jälgimist ja järelmeetmete võtmist sidusate ja mõõdetavate näitajate põhjal; kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust veel kord üles edastama parlamendile ja nõukogule sagedamini üksikasjalikke kirjalikke aruandeid lepingute rakendamise kohta;
 -
 - ◦
28. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ning Ukraina Vabariigi presidendile, valitsusele ja parlamendile.